

Spis treści

WPROWADZENIE	9

ROZDZIAŁ I

MIEDZY RÓWNOŚCIĄ A SPRAWIEDLIWOŚCIĄ.

DEMOKRACJA I MNIEJSZOŚCI NARODOWE	21
1.1. Wprowadzenie	21
1.2. Socjologiczne rozumienie pojęcia „mniejszość” i „mniejszość narodowa”	22
1.2.1. Socjologiczne rozumienie pojęcia „mniejszość”	22
1.2.2. Socjologiczne rozumienie pojęcia „mniejszość narodowa”	24
1.3. Demokracja wobec mniejszości narodowych	30
1.4. Demokracja i „polityka różnicy”	36
1.5. Instytucjonalizacja „polityki różnicy”: zasady ochrony praw osób należących do mniejszości narodowych w Europie po 1989 roku	43
1.6. Prawno-polityczne problemy określania pojęcia „mniejszość narodowa”	48
1.7. Prawa osób należących do mniejszości narodowych	50
1.8. Równość i przeciwdziałanie dyskryminacji etnicznej	55
1.9. Integracja mniejszości narodowych i granice akceptacji ich praw	57
1.10. Podsumowanie: mniejszości narodowe w systemie demokratycznym	58

ROZDZIAŁ II

KONCEPCJA BADAWCZA PRACY. ZAŁOŻENIA, MATERIAŁY I METODY BADAWCZE	61
2.1. Wprowadzenie	61
2.2. Mniejszości narodowe w Polsce jako przedmiot badań społecznych po 1989 roku	61
2.3. Demokratyzacja a mniejszości narodowe	70
2.4. Koncepcja badawcza pracy	73
2.5. Materiały i metody badawcze	81

ROZDZIAŁ III

MNIEJSZOŚCI NARODOWE I ETNICZNE W POLSCE PO 1945 ROKU.

LICZEBNOŚĆ, CHARAKTER SPOŁECZNO-KULTUROWY

ORAZ DZIEDZICTWO HISTORYCZNE	88
3.1. Wprowadzenie	88
3.2. Struktura etniczna współczesnej Polski	88
3.3. Charakter społeczno-kulturowy badanych mniejszości narodowych	98
3.4. Państwo i mniejszości narodowe w Polsce w okresie 1945–1989	110

3.5. Doświadczenie przeszłości. Strategie większości i mniejszości	115
3.6. W kierunku akceptacji „polityki różnicy”	119
3.7. Podsumowanie	123

ROZDZIAŁ IV

OD POLITYCZNEGO UPODMIOTOWIENIA DO INSTYTUCJONALIZACJI

STATUSU ETNICZNEGO. PROBLEMY UZNAWANIA MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

W POLSCE PO 1989 ROKU	126
4.1. Wprowadzenie	126
4.2. Uznanie mniejszości narodowych i definicja subiektywna	126
4.3. Mniejszości narodowe w życiu politycznym (stosunek partii politycznych)	134
4.4. Status prawny mniejszości w Polsce (prawo międzynarodowe)	134
4.4.1. Ochrona mniejszości narodowych w układach dwustronnych	134
4.4.2. Międzynarodowy system ochrony praw człowieka	136
4.5. Uznanie mniejszości narodowych. Mniejszości narodowe i etniczne w projektach konstytucji (1989–1997)	137
4.6. Mniejszości narodowe i etniczne w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku	142
4.7. Instytucjonalizacja praw i statusu etnicznego. Problemy związane z przyjmowaniem projektu ustawy o ochronie mniejszości narodowych (1989–2005)	145
4.8. Wyrównanie czy uprzywilejowanie? Strategie wobec projektu ustawy o mniejszościach	156
4.9. Kogo chronić? Sporne kwestie dotyczące oficjalnego określenia pojęcia „mniejszość narodowa (etniczna)”	162
4.10. Podsumowanie	173

ROZDZIAŁ V

MIEDZY RÓWNOŚCIĄ A UPRIWILEJOWANIEM. PAŃSTWO A PRAWA MNIEJSZOŚCI

NARODOWYCH W POLSCE PO 1989 ROKU	175
5.1. Wprowadzenie	175
5.2. Polityka państwa a prawa mniejszości po 1989 roku	175
5.3. Prawa kulturalne	178
5.4. Prawa oświatowe	188
5.5. Prawa wyznaniowe	195
5.6. Prawa językowe	198
5.7. Organizacje i uczestnictwo mniejszości narodowych w życiu publicznym	205
5.8. Instytucje służące polityce wobec mniejszości	212
5.9. Podsumowanie – państwo i prawa mniejszości narodowych po 1989 roku	221

ROZDZIAŁ VI

MNIEJSZOŚCI NARODOWE I WIĘKSZOŚĆ W POLSCE PO 1989 ROKU.

PROBLEMY DYSKRYMINACJI I TOŻSAMOŚCI ETNICZNEJ	224
6.1. Wprowadzenie	224
6.2. Dyskryminacja w opinii przedstawicieli mniejszości narodowych	227
6.2.1. Poczucie bezpośredniej dyskryminacji etnicznej	227
6.2.2. Dyskryminacja w zakresie społecznym (poziom życia, zatrudnienie i edukacja)	232
6.2.3. Dyskryminacja historyczna	235
6.3. Mniejszości narodowe w społeczeństwie polskim – wzajemne postrzeganie i relacje etniczne	239
6.3.1. Perspektywa mniejszości	239
6.3.2. Perspektywa większości	245
6.3.3. Strategie naprawy relacji etnicznych	248
6.4. Problemy utrzymania tożsamości etnicznej: „zagraniczna ojczyzna” i obawy przed asymilacją	250
6.4.1. „Zagraniczna ojczyzna”	251
6.4.2. Poczucie zagrożenia asymilacją	254
6.5. Zakończenie	261

ROZDZIAŁ VII

ZAKOŃCZENIE. SPOŁECZNE GRANICE INTEGRACJI

MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH W POLSCE	262
7.1. Polityka państwa wobec mniejszości narodowych po 1989 roku	262
7.2. Strategie integracji mniejszości narodowych w społeczeństwie polskim	264
7.2.1. Strategie integracji z perspektywy mniejszości	265
7.2.2. Strategie integracji mniejszości z perspektywy większości (państwa)	268
7.3. Integracja mniejszości narodowych a polska tożsamość narodowa	271
7.4. „Polityka różnicy” a mniejszości narodowe w Polsce po 1989 roku (perspektywa instytucjonalna)	274

ANEKS I	278

ANEKS II	281

ANEKS III	283

BIBLIOGRAFIA	287